

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt torsdag den 12. oktober 2023

Sag 44/2023

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Lars Kjeldsen og advokat David Neutzsky-Wulff, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Københavns Byret den 16. februar 2023 (SS 4-4779/2022) og af Østre Landsrets 14. afdeling den 28. april 2023 (S-711-23).

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Jens Peter Christensen, Michael Reklings, Jan Schans Christensen, Kurt Rasmussen og Søren Højgaard Mørup.

Påstande

T har nedlagt påstand om, at landsrettens kendelse ophæves.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om stadfæstelse.

Sagsfremstilling

T blev anholdt den 8. december 2021 og varetægtsfængslet den 9. december 2021 som sigtet for flere forhold om overtrædelse af straffelovens § 109 og § 152. Han var varetægtsfængslet frem til den 17. februar 2022, hvor han blev løsladt.

Den 16. september 2022 blev T tiltalt i seks forhold, hvoraf fem forhold vedrører overtrædelse af straffelovens § 109, stk. 1, ved i flere tilfælde at have røbet hemmeligheder af betydning for statens sikkerhed, og fire forhold vedrører overtrædelse af straffelovens § 152, stk. 2, jf. stk. 1, ved i flere tilfælde uberettiget at have videregivet fortrolige oplysninger under særligt skærpende omstændigheder.

Straffesagen er efterforsket af Politiets Efterretningstjeneste (PET). I forbindelse med efterforskningen har Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) udleveret klassificerede oplysninger til PET. FE har angivet, at udleveringen af disse oplysninger samt udlevering af yderligere oplysninger og vidneforklaringer fra FE er betinget af, at opbevaringen og håndteringen sker under betryggende rammer. FE har i en udtalelse af 6. december 2021 redegjort for klassifikationen af oplysningerne i sagen. I en udtalelse af 20. december 2022 har FE redegjort for vigtigheden af at beskytte oplysningerne i sagen, herunder for spørgsmålet om dørlukning i forhold til oplysningernes betydning for forholdet til fremmede magter.

I forbindelse med udleveringen af alle sagens akter til forsvarerne udfærdigede Politiets Efterretningstjeneste en vejledning til Ts forsvarere om behandling og opbevaring af klassificeret information med henvisning til sikkerhedscirkulæret (cirkulære nr. 10338 af 17. december 2014). Vejledningen beskriver procedurerne for forsvarernes håndtering og opbevaring af klassificeret information, herunder krav om sikkerhedsgodkendelse af medarbejdere, kontorsikkerhed, dokumentsikkerhed, transport og forsendelse samt IT-sikkerhed.

Forsvarerne har fra sagens start protesteret mod, at de af PET blev pålagt disse særlige krav til håndtering af straffesagens dokumenter og indbragte derfor spørgsmålet om gyldigheden af disse krav for retten.

Københavns Byret afsagde den 21. marts 2022 kendelse om, at anklagemyndigheden under hensyn til sagens særlige karakter kan stille betingelser for opbevaring af sagens dokumenter i overensstemmelse med sikkerhedscirkulæret.

Afgørelsen blev kæret til Østre Landsret, der den 22. november 2022 ophævede kendelsen og hjemviste sagen til fortsat behandling ved byretten, idet landsretten fandt, at der i forbindelse med byrettens behandling af sagen ikke var foretaget en konkret vurdering af, om betingelserne i retsplejelovens § 729 c for at fravige de almindelige regler om forsvarernes aktindsigt var opfyldt.

Efter parternes yderligere skriftveksling om krav til opbevaring og behandling af sagens dokumenter afsagde Københavns Byret den 16. februar 2023 kendelse. Af kendelsen fremgår bl.a.:

”Betingelserne i retsplejelovens § 729 c, stk. 1, nr. 1 og nr. 2, for at stille særlige krav til forsvaret er opfyldt.

Betingelserne er til stede for så vidt angår hele sagen. Forsvaret skal overholde alle krav i sikkerhedscirkulæret vedrørende opbevaring og behandling af klassificeret information.”

Østre Landsret stadfæstede den 28. april 2023 byrettens kendelse. Af landsrettens kendelse fremgår bl.a.:

”Som anført i landsrettens kendelse af 22. november 2022 indeholder retsplejeloven ikke udtrykkelige regler om, på hvilken måde en forsvarer skal opbevare og behandle klassificeret information. Det må anses for forudsat, at forsvareren skal opbevare sagsmateriale, der er modtaget fra politi og anklagemyndighed på betryggende måde, og landsretten har fundet, at der i den forbindelse kan stilles særlige krav, når der er tale om særligt følsomt materiale.

Landsretten har i den pågældende kendelse endvidere anført, at en afgørelse, hvorefter forsvarerne i henhold til modtaget sagsmateriale skal overholde kravene i sikkerhedscirkulæret, må forudsætte, at det er påkrævet af hensyn til de interesser, der er nævnt i retsplejelovens § 729 c, og at de øvrige betingelser i denne bestemmelse er opfyldt.

Landsretten tiltræder af de grunde, der er anført af byretten, at betingelserne i retsplejelovens § 729 c, stk. 1, nr. 1 og 2, er opfyldt.

Landsretten tiltræder således, at der i den foreliggende situation – hvor alt materiale er udleveret til forsvarerne – stilles særlige krav til forsvarets opbevaring og håndtering af sagens akter. Landsretten finder, at dette som udgangspunkt ikke giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af sigtedes forsvar, jf. retsplejelovens § 729 c, stk. 2. Der må dog ved denne vurdering indgå en afvejning af på den ene side hensynet til fremmede magter og statens sikkerhed og på den anden side varetagelsen af sigtedes/tiltaltes forsvar, ligesom der må foretages en konkret proportionalitetsvurdering.

Det af forsvarerne anførte om selvstændig efterforskning kan efter en konkret interesseafvejning og proportionalitetsvurdering ikke føre til, at der er sådanne væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af forsvaret, at det vil være i strid med retsplejelovens § 729 c, stk. 2, at stille de omhandlede krav til forsvarets opbevaring og håndtering af sagens akter. Det bemærkes, at konkrete tvister om efterforskningskridt og sigtedes og forsvarets beføjelser kan forelægges for retten, jf. retsplejelovens § 746.

Landsretten finder, at det almindelige proportionalitetsprincip ligeledes må indebære, at der ikke må ske fravigelse af reglerne i retsplejelovens §§ 729 a og b, ud over hvad der i den konkrete situation må anses for nødvendigt.

Begge forsvarere er sikkerhedsgodkendt i overensstemmelse med sikkerhedscirkulærets bestemmelser herom. På denne baggrund finder landsretten, at der ikke er anledning til at tage stilling til, om retsplejelovens § 729 a, stk. 1, er til hinder for et krav om sikkerhedsgodkendelse i den foreliggende situation. Landsretten finder desuden, at kravet om,

at det øvrige personale hos forsvarerne, der skal håndtere materialet, skal være sikkerhedsgodkendt, ikke kan anses for uproportionalt.

Forsvarernes og Ts adgang til at få udleveret retsbøger i sagen er reguleret i retsplejelovens § 729 a, stk. 2, hvorefter retten kan træffe afgørelse om at pålægge forsvareren ikke at udlevere kopier af retsbøger til sigtede eller andre. Landsretten finder, at der ikke er grund til herudover at begrænse forsvarerens adgang til at udlevere retsbøger til T, og der er derfor ikke grundlag for at fravige denne bestemmelse.

Henset til sagen karakter og den rejste tiltale finder landsretten, at det ikke vil være tilstrækkeligt at give forsvarerne et tavshedspålæg efter retsplejelovens § 729 a, stk. 4. Landsretten finder det derfor ikke uproportionalt, at der i overensstemmelse med sikkerhedscirkulæret fastsættes yderligere begrænsninger i forsvarernes adgang til at omtale sagens materiale over for andre. Det bemærkes herved, at T efter der oplyste under hele sagen har haft adgang til at gøre sig bekendt med sagens materiale og drøfte dette med sine forsvarere.

Landsretten tiltræder herefter, at bestemmelsen i retsplejelovens § 729 c, stk. 2, i den foreliggende situation ikke er til hinder for, at der stilles de omhandlede særlige krav til forsvarrets opbevaring og håndtering af sagens akter.

Landsretten tiltræder endvidere af de grunde, der er anført af byretten, at sagens materiale må betragtes som en helhed, uanset at ikke alle bilag indeholder klassificerede oplysninger. Herefter, og da det som anført er ubestridt, at alt materiale i sagen er udleveret til forsvarerne, tiltrædes det, at kravet i retsplejelovens § 729 c, stk. 3, tillige er opfyldt. Landsretten stadfæster derfor byrettens kendelse om, at der kan stilles særlige krav til forsvarrets opbevaring og håndtering af sagens akter, og at betingelserne er opfyldt for alt materiale i sagen. Forsvarernes opbevaring og håndtering af sagens akter skal ske i overensstemmelse med kravene i sikkerhedscirkulæret, dog således at spørgsmål om overlevering af retsbøger afgøres efter retsplejelovens § 729 a, stk. 2.

Da nærværende retsbog indeholder klassificerede eller følsomme oplysninger meddeles forsvarerne pålæg om ikke at overlevere denne retsbog til T, jf. retsplejelovens § 729 a, stk. 2.

Thi bestemmes

Byrettens kendelse om, at der kan stilles særlige krav til forsvarrets opbevaring og håndtering af sagens akter, og at betingelserne er til stede for hele sagen, stadfæstes.

Forsvarernes opbevaring og håndtering af sagens akter skal ske i overensstemmelse med kravene i sikkerhedscirkulæret, dog således at spørgsmål om overlevering af retsbøger til T afgøres efter retsplejelovens § 729 a, stk. 2.

Forsvarerne meddeles pålæg om ikke at overlevere kopi af nærværende retsbog til T.”

Ved kendelse af 2. marts 2023 bestemte Højesteret, at hovedforhandlingen i straffesagen skal foregå ved Retten i Lyngby. Byrettens kendelse af 16. februar 2023 er afsagt forud for Højesterets kendelse af 2. marts 2023. Ingen af parterne har haft indsigelser vedrørende Køben-

havns Byrets kompetence til at afgøre spørgsmålet om krav til forsvarernes opbevaring af sagens dokumenter.

Anbringender

T har anført navnlig, at Østre Landsrets kendelse af 28. april 2023 skal ophæves, da afgørelsen ved at pålægge forsvarerne at opbevare og håndtere sagens akter i overensstemmelse med sikkerhedscirkulæret (cirkulære nr. 10338 af 17. december 2014) indfører en uhjemlet retstilstand, der giver anledning til en lang række væsentlige betænkeligheder i forhold til varetagelsen af hans forsvar.

Det er ikke korrekt, når anklagemyndigheden anfører, at det ikke er muligt at gennemføre straffesager om overtrædelse af straffelovens § 109, medmindre forsvareren pålægges at overholde sikkerhedscirkulæret.

Ifølge sædvanlig praksis overvejer anklagemyndigheden og efterretningstjenesten efter endt efterforskning, om det, under skyldig hensyntagen til reglerne i strafferetsplejen, er forsvarligt at føre en straffesag. I bekræftende fald sørger man for, at eventuelt klassificeret materiale, der skal indgå i straffesagen, bliver afklassificeret, og at resten af materialet, så vidt muligt, bliver undtaget fra forsvarerens aktindsigt efter retsplejelovens § 729 c.

Sagen mod ham udgør et nybrud, idet justitsministeren har valgt at rejse tiltale, selv om efterretningstjenesten ikke vil afklassificere det materiale, der skal indgå som bevismiddel i straffesagen.

Hvis sikkerhedscirkulæret, herunder kravet om sikkerhedsgodkendelse, skal bringes i anvendelse i forhold til forsvarere, kræver det et grundlag i enten aftale eller lovgivning.

De krav, der kan stilles til valg eller beskikkelse af forsvarer, er udtømmende reguleret i retsplejelovens §§ 730-735. Disse regler indeholder ikke hjemmel til at afvise en forsvarer, der ikke kan eller vil sikkerhedsgodkendes.

Retsplejelovens § 729 c, stk. 1, nr. 1, 2 og 5, der indeholder hjemmel til at fravige forsvarerens ret til aktindsigt af hensyn til fremmede magter, statens sikkerhed og efterforskning i sager om straffelovens kapitel 12 og 13, findes i samme kapitel, som reglerne om valg og be-

skikkelse af offentlige forsvarere. Det samme gælder reglerne i retsplejelovens § 729 c, stk. 6, om justitsministerens antagelse af ”særlige advokater”, der skal kunne sikkerhedsgodkendes.

Hvis lovgivers ønske var at give anklagemyndigheden eller domstolene mulighed for at afvise forsvarere, der ikke kan eller vil sikkerhedsgodkendes, kunne lovgiver have indsat en tilsvarende bestemmelse i §§ 730-735.

Hjemmelsproblemet illustreres endvidere af det forhold, at der ikke findes nogen regler om, hvem der skal forestå sikkerhedsgodkendelsen, såfremt forsvarere skal sikkerhedsgodkendes.

Anklagemyndigheden og efterretningstjenesten har stillet sig tilfreds med, at forsvarerne har været sikkerhedsgodkendt i forbindelse med FE-undersøgelseskommissionen og med hjemmel i lov om FE-undersøgelseskommissionen, også selv om denne sikkerhedsgodkendelse bortfaldt ved ophør af de nævnte funktioner.

PET har uopfordret og uden hjemmel besluttet at ”videreføre” denne tidligere sikkerhedsgodkendelse, som ledsages af en række yderligere krav til og indskrænkninger i forsvarernes virksomhed, der ligesom selve sikkerhedsgodkendelsen ikke har noget retligt grundlag. Dertil kommer, at sikkerhedscirkulærets anvendelse på valgte og offentlige forsvarere rejser en lang række principielle spørgsmål, som lovgiver af gode grunde ikke har forholdt sig til, da det aldrig har været lovgivers hensigt, at forsvarere skulle være omfattet af sikkerhedscirkulæret.

Retsplejelovens § 729 c kan anvendes til at undtage akter fra forsvarerens og sigtedes ret til aktindsigt. Hvis betingelserne er opfyldt, vil en undtaget akt blive taget ud af sagen, sådan at hverken retten eller forsvareren har adgang til dokumentet under hovedforhandlingen.

Retsplejelovens § 729 c rummer hverken efter sin ordlyd eller forarbejder mulighed for at stille krav om, at forsvarere sikkerhedsgodkendes eller i øvrigt overholder sikkerhedscirkulæret.

Hvis landsrettens kendelse stadfæstes, vil § 729 c fremover have karakter af en generel hjemmel, der kan anvendes til at forhindre bestemte advokater i at blive beskikket eller valgt som forsvarer, når det er påkrævet efter de i bestemmelsens stk. 1 opregnede hensyn.

§ 729 c forudsætter, at retten foretager en konkret vurdering i forhold til det materiale, som anklagemyndigheden ønsker skal være undtaget aktindsigt, ligesom de øvrige betingelser i bestemmelsen skal være opfyldt. Hverken byretten eller landsretten har foretaget en sådan konkret vurdering, og landsrettens kendelse skal derfor også af den grund ophæves.

En eventuel afgørelse efter § 729 c om, at forsvarerne skal overholde sikkerhedscirkulæret, må som en logisk konsekvens være begrænset til de dokumenter, der er omfattet af forsvarernes ret til aktindsigt efter § 729 a. Efter denne bestemmelses stk. 3, 1. pkt., har forsvareren adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som ”politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår”. Landsrettens kendelse omfatter imidlertid samtlige sagens bilag og dermed også det materiale, som forsvarerne og han selv har indleveret til retten.

Hvis byrettens kendelse stadfæstes, vil det indebære, at også alle fremtidige dokumenter, der senere måtte tilgå sagen, vil skulle behandles i overensstemmelse med sikkerhedscirkulæret, hvilket der heller ikke er hjemmel til.

Dertil kommer, at anklagemyndigheden, PET og FE helt automatisk og ukritisk bruger klassifikationen ”HEMMELIGT” på langt størstedelen af de dokumenter, som indgår i sagen. Der er tale om en åbenbart urigtig anvendelse af sikkerhedscirkulærets bestemmelser, idet der indgår en lang række oplysninger i sagen, som ikke er hemmelige i sikkerhedscirkulærets forstand.

Endelig bemærkes, at det er forbundet med væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af hans forsvar at pålægge forsvarerne at overholde sikkerhedscirkulæret, jf. § 729 c, stk. 2, herunder for forsvarernes uafhængighed af staten, forberedelse af sagen og egen efterforskning.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at landsrettens kendelse skal stadfæstes, da hensynet til fremmede magter og statens sikkerhed samlet set tilsiger, at forsvarernes og Ts ret til aktindsigt kan fraviges, jf. herved retsplejelovens 729 c, stk. 1, nr. 1 og nr. 2, hvorfor der også er grundlag for at stille særlige krav til forsvarernes opbevaring og håndtering af alle sagens akter.

Det bemærkes, at kæremålet for Højesteret efter anklagemyndighedens opfattelse ikke angår, om der kan stilles krav om, at forsvarerne er sikkerhedsgodkendte, men om forsvarernes op-

bevaring og håndtering af sagens akter skal ske i overensstemmelse med kravene i sikkerhedscirkulæret.

De pågældende forsvarere er efter PET's afgørelse og opfattelse fortsat sikkerhedsgodkendt, uanset om forsvarerne anerkender dette. Den problemstilling, som forsvarerne rejser, er derfor ikke aktuel i den foreliggende sag.

Straffesagen omhandler statshemmeligheder, som FE har indvilget i bliver inddraget i efterforskningen og udleveret til forsvarerne, forudsat at materialet kan opbevares under betryggende former.

Det er en forudsætning for, at fortroligheden om FE's arbejde kan opretholdes, at der er et tilstrækkeligt strafferetligt værn mod brud på tavshedspligten hos dem, der via deres ansættelse får indblik i tjenestens forhold. Dette indebærer nødvendigvis også, at straffesager mod personer, der måtte have brudt deres tavshedspligt om oplysninger om tjenestens forhold, kan gennemføres under så betryggende rammer, at selve retsbehandlingen ikke i sig selv kompromitterer de pågældende oplysninger.

Dette har bl.a. indebåret, at politi og anklagemyndigheden har stillet krav til forsvarernes opbevaring og håndtering af sagens akter. PET's vejledning om behandling og opbevaring af klassificeret information til forsvarerne, der bygger på sikkerhedscirkulæret, indeholder overordnet to krav. Det ene angår særlige krav til opbevaring, og det andet er et krav om, at oplysningerne kun må videregives til personer, der er sikkerhedsgodkendt til klassifikationsgraden.

Retsplejeloven indeholder ikke udtrykkelige regler om, på hvilken måde en forsvarer skal opbevare og behandle klassificeret information. Som anført i Østre Landsrets kendelse af 22. november 2022 må det imidlertid anses for forudsat, at forsvarerne skal opbevare sagsmateriale, der er modtaget fra politi og anklagemyndighed på betryggende måde, og der må kunne stilles særlige krav, når der er tale om særligt følsomt materiale.

At der ikke er udtrykkelig hjemmel i retsplejelovens regler sammenholdt med sikkerhedscirkulæret til at pålægge forsvareren i en straffesag at opbevare og håndtere sagsakterne i henhold til sikkerhedscirkulæret udelukker ikke, at politiet kan stille krav til og vejlede forsvareren om, hvorledes sagens akter opbevares på en betryggende måde.

Det bemærkes i den forbindelse, at retsplejelovens processuelle regler vanskeligt kan tage højde for enhver tænkelig situation, der kan opstå. Det kan derfor være nødvendigt med udfyldende fortolkning eller analogislutninger.

Der må ud fra sagens natur og som det mindre i det mere set i forhold til retsplejelovens § 729 c anses at være hjemmel til at stille særlige krav til forsvarernes opbevaring og håndtering af sagens materiale.

Kravene til forsvarerne må tilgodese principperne i sikkerhedscirkulæret, samtidig med at det sikres, at det ikke medfører væsentlige betænkeligheder for varetagelse af Ts forsvar.

I modsætning til den klassiske vurdering efter retsplejelovens § 729 c, stk. 1, om udelukkelse af forsvarerens adgang til aktindsigt, har både forsvarerne og T allerede fået adgang til sagens materiale, hvilket må indgå i vurderingen af de krav, der kan stilles til forsvarernes håndtering af sagens dokumenter.

Sagens akter består bl.a. af transskribering af aflytninger, diverse rapporter om efterforskningsskridt, afhøringsrapporter, retsbøger med forklaringer fra grundlovsforhør og fristforlængelser mm. Det er anklagemyndighedens opfattelse, at de hensyn, der fremgår af retsplejelovens § 729 c, stk. 1, nr. 1 og nr. 2, gør det påkrævet, at der stilles særlige krav til forsvarernes opbevaring og håndtering af alle sagens bilag.

Selv om nogle af sagsakterne ikke isoleret set indeholder klassificerede oplysninger, er det helt afgørende, at alle bilagene i sagen, enten hver især eller når de sammenstilles med andre oplysninger i sagen, vil kunne være med til at afdække, hvad sagen handler om, og dermed vil en videregivelse af disse kunne skade forholdet til fremmede magter eller statens sikkerhed, hvilket netop er de hensyn, som retsplejelovens § 729 c skal varetage.

De anførte forhold, sagens karakter og hensynet til beskyttelsen af de hemmelige oplysninger, tilsiger, at der i den foreliggende sag ikke skal foretages en gennemgang af bilagene enkeltvis, men at sagen skal vurderes under et. En individuel vurdering af, om hvert enkelt bilag i sagen isoleret set opfylder hensynene i retsplejelovens § 729 c, vil i praksis være umulig at foretage,

navnlig når henses til, at sammenstillingsrisikoen fordrer, at der udvises betydelig forsigtighed med at give indsigt i klassificerede oplysninger.

Det følger af retsplejelovens § 729 c, stk. 2, at afgørelse efter stk. 1 ikke kan træffes, hvis det giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af sigtedes forsvar.

Da forsvarerne og T er bekendt med alle sagens bilag, har det efter anklagemyndighedens opfattelse formodningen imod sig, at de særlige krav til opbevaring og håndtering af sagens materiale giver anledning til væsentlige betænkeligheder. Forsvarerne har således adgang til fuld kontradiktion, og forsvarerne vil f.eks. kunne anmode politiet om yderligere efterforskning. Det forhold, at forsvarerne ikke kan foretage efterforskningssonderinger, som politiet ikke kan delagtiggøres i, medfører ikke, at der foreligger væsentlige betænkeligheder for Ts forsvar. Det må herefter lægges til grund, at kravene ikke giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af forsvaret.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

T er ved anklageskrift af 16. september 2022 tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 109, stk. 1, ved i flere tilfælde at have røbet hemmeligheder af betydning for statens sikkerhed og overtrædelse af straffelovens § 152, stk. 2, jf. stk. 1, ved i flere tilfælde uberettiget at have videregivet fortrolige oplysninger under særligt skærpende omstændigheder.

Sagen angår, om Ts forsvarere skal pålægges at håndtere og opbevare sagens akter i overensstemmelse med bestemmelserne i sikkerhedscirkulæret (cirkulære nr. 10338 af 17. december 2014). Herudover er der spørgsmål om at pålægge hans forsvarere ikke at overlevere kopi af landsrettens retsbog af 28. april 2023 vedrørende landsrettens kendelse i sagen.

Fastsættelse af forskrifter for håndtering og opbevaring af dokumenter og oplysninger

Efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1.-3. pkt., har forsvareren adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår. Forsvareren skal have udleveret kopi af materialet, i det omfang det kan ske uden ulempe. Forsvareren må ikke uden politiets samtykke overlevere det modtagne materiale til sigtede eller andre.

Efter retsplejelovens § 729 c, stk. 1, kan retten efter anmodning fra politiet bestemme, at reglerne om forsvarerens og sigtedes ret til aktindsigt efter bl.a. § 729 a fraviges, hvis det er påkrævet af hensyn til bl.a. fremmede magter eller statens sikkerhed. En afgørelse efter stk. 1 kan dog ifølge stk. 2 ikke træffes, hvis det giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af sigtedes forsvar. I § 729 c, stk. 3, er det bestemt, at hvis hensyn som nævnt i stk. 1 kun gør sig gældende for en del af materialet, skal forsvareren eller sigtede gøres bekendt med det øvrige indhold af materialet.

Højesteret finder, at retten i stedet for at nægte kopi af sagens dokumenter i tilfælde, hvor der er grundlag for at fravige reglerne om forsvarerens ret til aktindsigt i sagens materiale efter § 729 a, kan fastsætte sagligt begrundede vilkår for udlevering af kopi heraf. Vilkårene må ikke være mere vidtgående end nødvendigt af hensyn til formålet og skal være tilstrækkeligt præciserede til, at der ikke kan være rimelig tvivl om, hvad forsvareren skal gøre eller undlade at gøre for at overholde vilkårene.

Højesteret finder, at bestemmelsen i retsplejelovens § 729 a, stk. 3, efter sin ordlyd og forarbejder alene omfatter materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for sagen. Vilkår om håndtering af sagens materiale som forudsætning for udlevering af kopi af bestemte dokumenter kan således kun fastsættes for så vidt angår det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for sagen, og kun for så vidt angår de dokumenter, hvor der i øvrigt efter en konkret vurdering er det fornødne grundlag for at afslå at udlevere en kopi ud fra de hensyn, der er nævnt i § 729 c, stk. 1, herunder bl.a. som følge af en sammenstillingsrisiko. Der må ved vurderingen af, om der foreligger en sammenstillingsrisiko, overlades plads for et vist, bredere skøn for anklagemyndigheden. Der kan ikke under henvisning til § 729 c stilles særlige krav til forsvarerens håndtering af sagens øvrige materiale, herunder anklageskriftet, retsbøger, dommen og det materiale, som forsvareren selv har tilvejebragt.

Den konkrete sag

Sagen angår efter anklageskriftet videregivelse af oplysninger, der er fortrolige af hensyn til statens sikkerhed. I en del af sagens dokumenter indgår der klassificerede oplysninger, som hensynet til fremmede magter og statens sikkerhed taler for at hemmeligholde. Der indgår imidlertid også dokumenter i sagen, som ikke indeholder sådanne oplysninger, og hvor der heller ikke kan antages at være nogen sammenstillingsrisiko. Efter det, som er anført ovenfor,

skal vilkår om håndtering af dokumenter, begrænses til de dokumenter, som ville kunne undtages fra forsvarerens ret til at modtage kopi af politiets materiale efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3, og kun efter en konkret vurdering som beskrevet ovenfor.

Højesteret finder derfor, at sagen bør hjemvises til byretten med henblik på, at anklagemyndigheden over for retten præciserer og begrundet hvilke dokumenter eller kategorier af dokumenter, hvor det efter anklagemyndighedens opfattelse er påkrævet at stille vilkår om håndtering og opbevaring af dokumenterne som betingelse for at udlevere kopi til forsvarerne.

For så vidt angår de dokumenter, hvor der er grundlag for at stille vilkår om håndtering og opbevaring, kan retten bestemme, at de pågældende dokumenter og oplysninger skal håndteres og opbevares i overensstemmelse med PET's vejledning til Nyborg og Rørdam Advokatfirma om behandling og opbevaring af klassificeret information. Det bemærkes, at det, der er anført i vejledningens pkt. 3 om afholdelse af møder, ikke kan anses at være til hinder for, at forsvarerne foreviser og drøfter dokumenterne med T. Afgørelse om forbud mod at videregive oplysninger til T eller andre skal træffes efter en konkret vurdering i medfør af retsplejelovens § 729 a, stk. 4. Det kan derimod ikke bestemmes, at forsvarerne skal overholde sikkerhedscirkulæret i sin helhed.

Højesteret bemærker, at det på det foreliggende grundlag ikke kan anses for at give anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af Ts forsvar, at forsvarerne skal overholde de vilkår, der fremgår af PET's vejledning til Nyborg og Rørdam Advokatfirma, for så vidt angår de dokumenter, der fremover måtte blive omfattet af vilkårene, jf. retsplejelovens § 729 c, stk. 2.

Udlevering af kopi af landsrettens retsbog i sagen

Retsplejelovens § 729 a, stk. 2, bestemmer, at retten meddeler forsvareren kopi af indførsler i retsbøgerne vedrørende sagen. Forsvareren kan gøre sigtede bekendt med kopierne, medmindre andet følger af § 748 og § 856. Retten kan pålægge forsvareren ikke at overlevere kopierne til sigtede eller andre, hvis det må befrygtes, at kopierne vil blive benyttet på retsstridig måde.

Det er efter praksis en forudsætning for at meddele pålæg efter bestemmelsen, at der er konkrete grunde til at befrygte, at kopier af retsbøger vil blive benyttet på retsstridig måde.

Højesteret finder, at der ikke er fremlagt konkrete oplysninger, som giver grundlag for at befrygte, at landsrettens retsbog af 28. april 2023 vil blive benyttet på retsstridig måde. Højesteret ophæver derfor pålægget om, at Ts forsvarere ikke må overlevere kopi af retsbogen til ham.

Konklusion

Højesteret ophæver landsrettens kendelse og hjemviser sagen til byretten.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse ophæves, og sagen hjemvises til byretten.

Statskassen skal betale omkostningerne for byret, landsret og Højesteret vedrørende spørgsmålet om krav til forsvarernes håndtering og opbevaring af sagens dokumenter.